

ОСНОВНІ ТЕНДЕНЦІЇ ПОШИРЕННЯ ХВОРОБ У СВІТІ ЗА ОСТАННІ 20 РОКІВ

Шпілінова Є. А.¹, Ольвінська Ю. О.²

1 – студентка, факультет економіки та управління підприємництвом,
2 – канд. екон. наук, доцент, кафедра статистики
Одеський національний економічний університет, м. Одеса

АНОТАЦІЇ

Шпілінова Є. А., Ольвінська Ю. О. Основні тенденції поширення хвороб у світі за останні 20 років. *Розглянуто найпоширеніші захворювання у світі. Проаналізовано тенденцію поширення найчастіших хвороб за останні 20 років.*
Ключові слова: смертність, інфекційна хвороба, неінфекційна хвороба, динаміка поширення захворювань, охорона здоров'я.

Shpilina E. A., Olvinskaya J. O. The main trends in the spread of diseases in the world over the past 20 years. *The most common diseases in the world are considered. The tendency of spreading the most common diseases for the last 20 years is analyzed.*
Keywords: mortality, infectious disease, non-communicable disease, dynamics of disease spread, health care.

ПОСИЛАННЯ НА РЕСУРС

Шпілінова, Є. А. Основні тенденції поширення хвороб у світі за останні 20 років [Текст] / Є. А. Шпілінова, Ю. О. Ольвінська // Статистика – інструмент соціально-економічних досліджень : збірник наукових студентських праць. Випуск 8. Частина I – Одеса, ОНЕУ. – 2022. – С. 18 – 21.

Постановка проблеми у загальному вигляді. Деякі інфекційні хвороби забирають тисячі життів щодня, хоча це не стає причиною масової уваги медіа й не створює паніку по всьому світу, як це сталося з поширенням коронавірусу COVID-19 за останній час. Якщо у 2000 році серед топ-10 основних причин, через які помирали люди, були тільки чотири захворювання, які не передаються контактним шляхом, то в 2019 році їх було вже сім.

Метою статті є аналіз тенденції найпоширеніших захворювань у світі за останні 20 років, яка з усією очевидністю демонструє необхідність підвищення глобальної уваги до проблеми їх профілактики та лікування.

Аналіз досліджень і публікацій останніх років. Тенденцію поширення інфекційних та неінфекційних хвороб досліджує Всесвітня організація охорони здоров'я, членом якої є Україна разом із 193 країнами.

Виклад основного матеріалу. Згідно з ВООЗ, у порівнянні з 2000-м роком середня тривалість життя у світі зросла на шість років: зараз вона

становить понад 73 роки, а 20 років тому було близько 67-ми. Щоправда, тільки п'ять з цих додаткових шести років життя люди проводять, залишаючись здоровими. Дослідження засноване на даних, зібраних до пандемії коронавірусу, і не відображає, як поширення Covid-19 вплинуло на загальні тренди останніх років.

Рис. 1. Основні причини смерті у світі у 2000 та 2019 роках

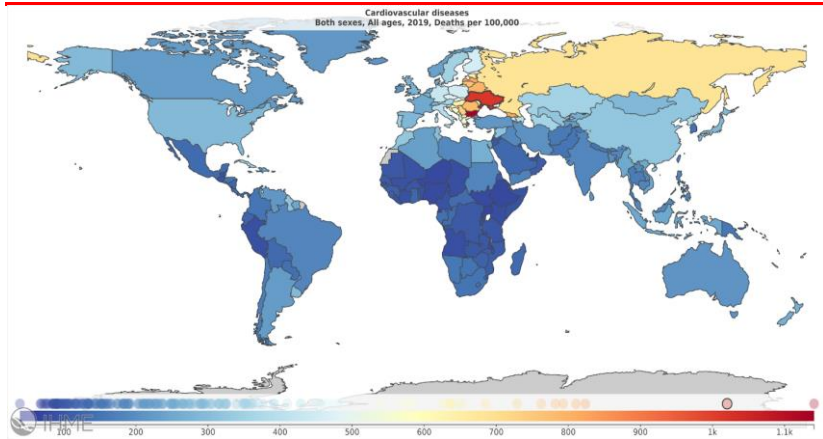
Практично в усіх країнах світу, включаючи Україну [1], найбільша смертність фіксується від хвороб серця, на які припадає 16% всіх смертей у світі. І цей показник постійно зростає. За останні 20 років кількість смертей від цієї хвороби зросла більш ніж на 2 млн - до майже 9 млн на рік.

В Україні серцево-судинні захворювання є головною причиною смертності населення. За цим показником наша країна лишається одним з світових лідерів (рис. 2).

Інсульт та хронічна обструктивна хвороба легень є другою та третьою провідними причинами смертності, на них припадає приблизно 11% та 6% від загальної кількості смертей відповідно.

Інфекції нижніх дихальних шляхів залишаються четвертою провідною причиною смертності у світі, причому першою серед інфекційних хвороб. Тим не менш, смертність від таких інфекцій суттєво знизилася: у 2019 р. вона склала 2,6 млн випадків, що на 460 тис. менше, ніж у 2000 р.

Неонатальні патологічні стани посідають п'яте місце. При цьому світова смертність від цих станів за останні два десятиліття показала одне з найбільш виражених знижень в абсолютному вираженні: у 2019 р. від них померло 2 млн. новонароджених та дітей раннього віку, що на 1,2 млн. менше, ніж у 2000 р.

Рис.2. Поширення серцево-судинних захворювань у світі

Смертність від неінфекційних захворювань зростає. Рак трахеї, бронхів та легень показав зростання смертності з 1,2 млн до 1,8 млн випадків і зайняв шосте місце серед основних причин смерті.

Хвороба Альцгеймера та інші види деменції у 2019 р. стали сьомою за поширеністю причиною смерті. Особливо схильні до цих захворювань жінки [2, с. 138]. На них припадає 65% випадків смерті від хвороби Альцгеймера та інших видів деменції у світі.

Смертність від кишкових інфекцій у світі суттєво знизилася: з 2,6 млн випадків у 2000 р. до 1,5 млн випадків у 2019 р.

До десяти основних причин смерті увійшов діабет, продемонструвавши з 2000 р. значне зростання смертності – на 70%. Серед чоловіків зростання було ще більшим – на 80%, що стало найбільшим зростанням смертності для чоловіків із 2000 р. серед десяти основних причин смертності.

Інші захворювання, що входили до десяти основних причин смертності у 2000 р., вибули із цього списку. Одним із них став ВІЛ/СНІД. За останні 20 років смертність від цього захворювання впала на 51%, внаслідок чого з восьмого місця, яке воно посідало у 2000 р., у 2019 р. воно перемістилося на дев'ятнадцяте [3].

З тринадцятого на десяте місце зчинилися захворювання нирок. Смертність від цих захворювань зросла з 813 тис. випадків у 2000 р. до 1,3 млн. у 2019 р.

Дані ВООЗ свідчать, що світ став краще справлятися з інфекційними захворюваннями у порівнянні з показниками 2000-го року.

Такі хвороби, як туберкульоз та ВІЛ/СНІД, зникли з першої десятки причин смертності загалом по світу, хоча в африканських, азійських та інших країнах з низьким доходом вони залишаються серйозною загрозою

для життя. Найбільш небезпечними інфекційними захворюваннями залишаються хвороби нижніх дихальних шляхів, зокрема, вірусна пневмонія (сама вона найчастіше є причиною смерті під час Covid-19).

Висновок. Проведений аналіз показав, що нам потрібно терміново посилити профілактику, діагностику та лікування незаразних хвороб. Важливо радикально поліпшити систему первинної медико-санітарної допомоги, яка, очевидно, є фундаментом всього - від боротьби з неінфекційними хворобами до роботи в умовах пандемії. Знати, чому люди помирають, потрібно для того, щоб покращити життя населення. Визначення того, скільки людей помирає щороку, допомагає оцінити ефективність наших систем охорони здоров'я та спрямовувати ресурси туди, де вони потрібні найбільше. Наприклад, дані про смертність можуть сприяти зосередженню зусиль та ресурсів у таких секторах, як транспорт, агропродовольчий сектор, навколишнє середовище та охорона здоров'я.

В умовах інфекції COVID-19 чітко виявилася нагальна необхідність здійснення країнами інвестицій у зміцнення систем реєстрації актів цивільного стану та природного руху населення, щоб забезпечити щоденний облік випадків смерті, а також вживання заходів безпосередньо з профілактики та лікування. У цих умовах також виявилася роз'єднаність систем збору даних, властива більшості країн з низьким рівнем доходу, де директивні органи досі не мають точної інформації про те, скільки людей помирає і з яких причин.

ЛІТЕРАТУРА

1. Епідеміологічна ситуація щодо серцево-судинних захворювань в Україні: 30-річне монітування [Електронний ресурс] // видання для лікаря-практика – Режим доступу: <https://angiology.com.ua/ru/archive/2010/9-10%2838-39%29/article-357/epidemiologichna-situaciya-shchodo-sercevo-sudinnih-zahvoryuvan-v-ukrayini-richne-monitoruvannya>
2. Ю. Г. Камінський, Є. А. Косенко Популярно і не дуже про хворобу Альцгеймера. Ліброком, 2009, 136 стр.
3. Об'єднана програма ООН по СНІДу (UNAIDS) [Електронний ресурс] // UNAIDS – Режим доступу: <http://www.unaids.org>
4. Процюк Р. Г. ВІЛ-інфекція/СНІД – актуальна проблема в Україні / Р. Г. Процюк, Є. Р. Процюк // Туберкульоз, легеневі хвороби, ВІЛінфекція. – 2011. – № 2. – С. 69–81.
5. Офіційний сайт ВООЗ [Електронний ресурс] // Режим доступу: <https://www.who.int/en/>
6. Статистичне дослідження соціально-економічних і демографічних процесів: Монографія // За заг. ред. к.е.н., доцента Ю.О. Ольвінської. – Київ : ФОРМ Гуляєва В.М., 2021. – 207 с.
7. Підгорний А. З. Соціально-демографічна статистика: підручник / А. З. Підгорний, О. В. Самоєнкова, Ю. О. Ольвінська, К. В. Вітковська / за ред. А. З. Підгорного. – Одеса : ФОРМ Гуляєва В.М., 2017. – 450 с.